

Den ofrivilliga samlaren väljer muminnugg efter humör

A14

Torsdag 4 mars 2021 SYDSVENSKAN

NYHETER

BOSTAD

Lotta Luttemans hem andas Tove Jansson. Kärleken till Mumintrollen började när hon läste böckerna på gymnasiet. "De slog verkligen an något hos mig. Jag slukade dem och tyckte att de talade till

Den ofrivilliga samlaren väljer

■ Tove Janssons Muminvärld både tröstar och roar. Bildspråket liknar inget annat och motiven, som pryder många muggar, finns i otaliga hem.

– Jag är egentligen ingen samlare. De har bara smugit sig på, säger Lotta Lutteman, som förälskat sig i muggarna.

Tove Jansson är en av Finlands mest älskade konstnärer. Och hon är minst lika uppskattad i Sverige.

Hennes skapande är unikt. Det omfattar böcker, illustrationer, målningar, karikatyrer, brukskonst och serier. Mest känd är hon för sina Mumintroll som har gjort succé världen över. Det märks inte minst på de porslinsmuggar med Muminmotiv från Arabia, som har blivit hett eftertraktade samlarobjekt. Totalt finns det ett hundratal olika och varje år släpps det nya.

Lotta Lutteman, till vardags kommunikationschef på Region Gotland, hör till dem som har samlat på sig många av dem. Hon behöver ha sina muggar omkring sig för att må bra. Hon är så beroende av dem att sex stycken fick följa med när hon och hennes man bodde i utomlands ett år.

– Jag använder dem varje dag och väljer motiv utifrån humör. Ibland behöver jag en trygg Muminnamma, ibland några knasiga Hattifnattar eller en ilsken Lilla My, säger hon.

"Ibland behöver jag en trygg Muminnamma, ibland några knasiga Hattifnattar eller en ilsken Lilla My."

Lotta Lutteman tog med sig sina Muminmuggar när hon bodde ett år utomlands.

Hon förvarar dem på en öppen hylla i köket där de tillsammans utgör ett vackert blickfång.

Lotta Luttemans kärlek till Tove Jansson började med hennes böcker, som hon upptäckte på gymnasiet. Historierna som berör de eviga livsfrågorna om vad det är att vara människa – eller Mumintroll – är tidlösa klassiker.

– De slog verkligen an något hos mig. Jag slukade dem och tyckte att de talade till just mig och hur jag kände inför livet. Jag minns

hur mina kompisar och jag satt och läste våra favoritstycken högt för varandra på tunnelbanan.

Men det var långt senare, i början av 1990-talet, som hon på ren ingivelse köpte sina första fyra muggar: en blå, en grön, en röd och en gul.

– De blev snabbt favoriter. Det är något med själva designen också. Formen är ren och enkel samtidigt som den är vacker – och den har "rätt" tjocklek mot läpparna som gör den god att dricka ur.

Sedan dess har det blivit

just mig och hur jag kände inför livet", säger hon. FOTO: JESSICA GOW/TT

Det är inte bara muggarnas motiv som lockar. "Även designen tittalar mig", säger Lotta Lutteman.

De första muggarna som Lotta Lutteman köpte.

"Julmuggen med alla sina knytt och homsor i granen är en favorit", säger Lotta Lutteman.

FAKTA

Muminmuggarna

- Själva muggen ingår i lillaså stora porslinsserie Teema som är designad av Kaj Franck.
- Arabia börjar producera muggar baserade på Tove Janssons sagor redan på 1950-talet. Men de muggar som förekommer på marknaden i dag började tillverkas i början av 1990-talet. Då formgav Tove Slotte-Elevant (född 1957) dem efter Tove Janssons original.
- I början togs motiven fram i samråd med Jansson själv, därefter med hennes bror. I dag krävs det ett godkännande från Moomin Characters Ltd:s designchef.
- Det finns många hängivna samlare av Muminporslin. Den så kallade Fazer-muggen är en av de dyraste. Den tillverkades

2018 såldes den så kallade Fazer-muggen på auktion för drygt 63 000 kronor.

2004 i 400 numrerade exemplar för Karl Fazer Café i Helsingfors och har ett motiv från en julteckning. År 2018 såldes en av dessa hos Bukowskis för drygt 63 000 kronor
 ■ Källa: Moomin.com, Barneby.se.

FAKTA

Tove Jansson

- Finsk författare och konstnär. Född 1914, död 2001.
- Hennes produktion är omfattande. Hon har gjort allt från serier, oljemålningar, böcker, skämtteckningar och bruksföremål.
- Mest känd är hon för Mumin-trollen och alla karaktärerna i Mumindalen. Första boken, "Småtrollen och den stora översvämningen" kom 1945, men det var med de två kommande böckerna hon blev berömd: "Kometen kommer" och "Trollkarlens hatt".
- Hon levde för kärleken och arbetet. Hon var präglad av krigens som pågick under hennes liv och skaffade aldrig några barn. I ett brev skriver hon "En sak har detta krig i alla fall

lärt mig. Aldrig söner. Aldrig soldater. Kanske har det blivit en fix idé - men jag har sett för mycket för att våga."
 ■ I år är det 20 år sedan Tove Jansson dog och i februari hade filmen "Tove", med Alma Pyösti i huvudrollen, premiär. Den fokuserar på åren mellan 1944 och 1954, som var en intensiv period i Tove Janssons liv då hon skapade sin Muminvärld.
 ■ Källa: "Tove - ord, bild liv" av Boel Westin.

muminmugg efter humör

fler. Nästan utan att hon har märkt det har hon ägnat sig åt ett slags lågintensivt samlande. En gång om året, när de nya släpps, slår hon till. Om hon gillar motivet vill säga. Då kostar de runt 300 kronor, mer än så vill hon helst inte betala och absolut inte de åtskilliga tusenappar som vissa rariteter kostar.

– Jag har inget habegär på det viset. Jag måste inte ha alla. Samtidigt är det ju något som lockar med dem – annars skulle jag inte ha så många.

Färgerna, hennes sätt att

kombinera dem, uttrycket i bilderna och den speciella stämningen de förmedlar är det som gör dem så svåra att motstå, tycker Lotta Lutteman.

Det är något som litteraturvetaren Boel Westin håller med om. Hon är professor emeritus vid Stockholms universitet och författare till biografien "Tove Jansson – ord, bild, liv" (Albert Bonniers Förlag). Hon har ägnat stora delar av sitt yrkesliv åt Tove Janssons konstnärskap.

– Trots att jag har stude-

rat henne så mycket finns det hela tiden något nytt att upptäcka, säger hon.

Tove Jansson såg på sig själv som konstnärligt "tvåspråkig": text och bild hörde intimt ihop. Att hennes verk fortfarande har sådan dragningskraft tror Boel Westin beror på just det.

Att hon var en sådan skicklig tecknare, är en annan. Själva Mumin-trollen är ofta ritade med bara ett par streck, men de lyckas ändå förmedla mycket.

– Det kan vara ett uttryck i ögonen, hur de håller

svansen eller vinklar axlarna som genast avslöjar deras sinnesstämning.

Dessutom gör den livsfilosofi som förmedlas i böckerna att det känns som om vi läser om våra egna liv.

– Det finns heller inga tydliga tidsmarkörer i Muminvärlden. De har en radio, annars är det ett tidlöst universum som kan tilltala alla oavsett bakgrund och ålder, säger Boel Westin.

Tove Jansson levde ett annorlunda liv. Hon brann för sitt arbete och för kär-

leken. Hon hade flera passionerade förhållanden men Tuulikki Pietilä, som hon träffade redan under studietiden, blev hennes livskamrat. Från mitten av 1950-talet och fram till Tove Janssons död, levde de tillsammans.

År 1944 flyttade Tove Jansson in i sin berömda tornateljé på Ulrikasborgsgatan i Helsingfors. Där bodde hon sedan under hela sitt liv samtidigt som hon skapade sin konst.

– Jag har varit där flera gånger, träffat dem båda två och fick även bo där en

gång. Det är en fantastisk byggnad. Egentligen inte så stor, men med en enorm rymd och många fönster. Inredningen var mycket personlig och bestod bland annat av stora skulpturer, en zebromatta och en himmelsäng, säger Boel Westin. Hon tycker att Tove Janssons särpräglade mönster och figurer passar väl på vardagliga inredningsföremål som muggar, handdukar och brickor.

– Jag har flera saker själv, ibland sover jag i Mumin-lakan.

LISA WALLSTRÖM